

αὐτὴ περιεκυκλοῦτο ἀπὸ κινδύνους καὶ συμβάντα. ἔκοιμάτο ὡς ταξειδιώτης τις πεπλανημένος ἐν τῷ μέσῳ κρημνῶν πλησίον ἑρπετῶν καὶ τήξεων, ἔκοιμάτο μὲ τὴν διπλὴν πίστιν τῆς μεγαλοφυΐας καὶ τῆς νεότητος. Καθ' ἑκάστην ἐσπέραν προσήυχετο, καὶ ἡ πλησιεστέρα αἵτησίς του εἰσηκούετο. Μετέβη ἀπὸ τῆς ὀρχήστρας τῆς Εὐθυμίας εἰς ἐκείνην τοῦ Λυρικοῦ Θεάτρου. Αὐτὸς ὁ Θεὸς τὸν ὠδήγησεν. Ἡ πίστις του ἐδιπλασιαζέτο ἐπὶ πλεόν καὶ ἤϋξανεν ἐκ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης. Τὸ Μελοδραμα ἀναμφιβόλως δὲν ἦτο μικρὸν πρᾶγμα.

Ἐν τούτοις αἱ ἐπιστολαὶ τὰς ὁποίας ἔστειλεν εἰς Σαινμᾶλο ἐνέφαινον τὴν εὐτυχὴ αὐτὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς του. Ἡ Μήτηρ του καὶ ἡ Ζακελίνα εἶχον ἤδη ἐντελῶς καθησυχᾶσαι. Αἱ ἀπαίσιαι προβήσεις τοῦ ἱερέως ἐξηλείφθησαν ἀπὸ τὸν νοῦν των. Ποία δὲ ὑπῆρξεν ἡ χαρὰ των ὅταν μετὰ ἑξ μῆνας ὁ Ἰάκωβος ταῖς ἀνήγγειλεν ὅτι εἶχε δύο παραδόσεις τὴν ἐβδομάδα εἰς ἑν ἐκπαιδευτήριον, ἑκάστη τῶν ὁποίων ἀπέφερε τέσσαρα φράγκα; Ὁκτὼ φράγκα καθ' ἐβδομάδα, τριάκοντα δύο φράγκα κατὰ μῆνα καὶ προσέτι τὴν πληρωμὴν του ἐκ τοῦ Λυρικοῦ Θεάτρου! Ἡ θέσις του ἦτο τόσον καλὴ, ὥστε ἔβλεπε πραγματοποιούμενον τὸ σχέδιόν του, ὅπερ πρὸ πολλοῦ ἔτρεφε, τὸ νὰ φέρῃ τὴν μητέρα του καὶ τὴν Ζακελίαν πλησίον του. Ἡδύναντο νὰ ζήσωσιν οἰκονομικᾶ ἄλλως τε ἡ Ζακελίνα θὰ ἐμάνθανε νὰ κεντᾷ, καὶ τὸ καθ' ἑαυτὴν ἠδύνατο χωρὶς νὰ κουράζηται νὰ κερδίῃ ὀλίγα χρήματα.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ προσεχὲς φυλλάδιον).

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΜΟΡΟΖΙΝΗΣ

Ο ΠΕΔΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ.

Τὸ ἀρχικὸν ὄνομα τῆς οἰκογενείας Μοροζίνης πολὺ ἀμφισβητεῖται. Τινὲς παραδέχονται ὡς γενάρχην Μορόζην τινὰ μνημονευόμενον ἐν ἔτει 697 ὑπὸ τινος χειρογράφου *Χρονικοῦ τῆς Εὐρετίας* (1), ὡς ἓνα τῶν δώδεκα πατρικίων τῶν ἐκλεξάντων τὸν πρῶτον Ἐνετὸν δόγην Παῦλον Ἀναφέσταν. Εἰς τὴν περιφανῇ ταύτῃ οἰκογένειαν ὀφείλει ἡ Ἐνετικὴ δημοκρατία τέσσαρας δόγας, καὶ πολλοὺς διασήμεους στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικοὺς ἄνδρας.

Ὁ Φραγκίσκος Μοροζίνης, εἰς τῶν παραδόξων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες ἐν τῇ παρακμῇ τῆς αὐτῶν πατρίδος διακτηροῦσι τὰ ἀρχικὰ ῥήθη, τὰ ὁποῖα κατὰ τοὺς ὠραιότερους χρόνους ὑπῆρξαν ἡ ἀληθὴς αἰτία τῆς εὐημερίας, ἑκατοστὸς ἔννατος δόγης τῆς Ἐνετίας, καὶ ὁ ἐπιστημότερος στρατηγὸς τοῦ 17. αἰῶνος ἐγεννήθη ἐν Ἐνετίᾳ ἐν ἔτει 1618. Εἰκοσσετῆς ἐξημερίαισε πλοίαρχος γαλέρας διακριθεὶς εἰς τοὺς κατὰ τῶν Τούρκων συχνοὺς πολέμους. Ἐν ἔτει 1651, ἀποθανόντος τοῦ ἀρχιστρατήγου Μοκσνίγου, ἡ ἀνωτάτη διοίκησις τῶν στρατῶν καὶ στόλων τῆς δημοκρατίας ἀνετέθη εἰς τὸν Φραγκίσκον, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα πρότερον ἐπιφανὲς, ἐμελλεν ἔν' ἀναλάμψῃ μετὰ μεγαλύτερας λαμπρηδόνος κατὰ τὸν ἐπισυμβάντα πόλεμον. Παραλαβὼν τὴν διοίκησιν ὁ θερμουργὸς νέος διέδραμε λεηλατῶν τὰ παράλια τοῦ Ἀρχιπελάγους, κατέστρεψε δύο Τουρκικοὺς στόλους, πρὸ τῶν Δαρδανελλίων, ἐκυρίευσεν τὰς νήσους Τένεδον, Λήμνον, Σχμοθράκην, Νάξον, ὡς καὶ πολλὰς ἄλλας ἐν Ἀσίᾳ καὶ Πελοποννήσῳ. Ἀλλ' ἡ νικητήριος ὁρμὴ τοῦ Μοροζίνη ἀπέτυχεν ἐνώπιον τῆς Μονεμβασίας καὶ τῆς Εὐβοίας, καὶ ἐνίκηθη ὁλοτελῶς ἐνώπιον τῆς Κρήτης (25 Αὐγούστου 1660). Πρὸς ἐπικλῆσιν τῆς ἀτυχίας του, ἡ πανώλης κατέστρεψε τὸν στρατὸν του, καὶ ὁ ἐπιδέξιος μέγας Βεζύρης Μεχμέτ Κιουπρουλῆς ἐπανέκτησε τὴν Τένεδον, Λήμνον καὶ Σχμοθράκην. Αἱ καταστροφαὶ αὗται ὑπῆρξαν τόσον μεγάλαι, ὥστε ὁ Μοροζίνης ὀργισθεὶς κατεδίκασεν εἰς θάνατον τὸν προβλεπτὴν τοῦ στόλου Ἀντώνιον Βάρβαρον. Ὁ Βάρβαρος ἀνέκοψε τὴν ἀπόφασιν ἐνώπιον τῆς γερουσίας, ἥτις συνειδυῖα τὸ παράνομον οὐ μόνον ἠκύρωσεν αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ διάδοχον τοῦ Φραγκίσκου διώρισε τὸν ἀδελφόν του Γεώργιον Μοροζίνην.

Κατὰ τὸν Μάιον τοῦ 1666 ὁ Φραγκίσκος ἀνεκλήθη εἰς τὴν διοίκησιν, ἀνατθείσας αὐτῷ τῆς ὑπερασπίσεως τῆς Κρήτης κατὰ τῶν ἐπανειλημμένων ἐφόδων τῶν Τούρκων. Τριετὴς λυσσώδης πολιορκία πρὸ τῆς Κρήτης ἐτηρήθη. Ὁ νοὺς ἰλιγγιᾷ εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τοῦ τρομεροῦ ἐκείνου πολέμου. Ἐξήκοντα ἑννέα ἔφοδοι, ὀγδοήκοντα ἔξοδοι, καὶ χίλια τριακόσια ἐξήκοντα τέσσαρες ἐκρήξεις ὑπονόμων ὑπῆρξαν τὰ τρομερὰ μέσα ἀμφοτέρων τῶν διαμαχομένων μερῶν. Ἡ Κρήτη μετεβλήθη εἰς σωρὸν ἐρειπίων ποτισθέντων μὲ τὸ αἷμα τριάκοντα χιλιάδων χριστιανῶν, καὶ ἑκατὸν δέκα χιλιάδων Τούρκων ἐπὶ τέλους δὲ ὁ Μοροζίνης ἐνδοὺς εἰς τὴν ἀκατάσχετον τῶν Τούρκων ὁρμὴν.

(1) Cronica della Magnifica citta di Venezia.

ἤναγκάσθη ἵνα ἐγκαταλείψῃ τὰ αἱματόβρεκτα ἐκείνα ἐρείπια δι' ἐντίμου συνθήκης· οἱ δυστυχεῖς Κρήτες μολὶς εἰς 4,000 συμποσούμενοι ἠκολούθησαν τὸν Μοροζίνη, καθ' ἣν στιγμήν οἱ Τούρκοι κατελάμβανον τὰ πάτρια ἐρείπια.

Ὁ ἀρχιστράτηγος, καίτοι ἐνεργήσας τὴν συνθηκολόγησιν ἄνευ ἀδείας τῆς γερουσίας, ὑπεδέχθη οὐχ ἥττον ἐν Βενετίᾳ μετὰ τιμῶν ὁ φθόνος τῶν πατρικίων ὑπῆρξεν ἀπερίγραπτος· συκοφαντηθεὶς ἐφυλακίσθη, καὶ ὁ ἐξηγριωμένος λαὸς κραυγάζων ἐξήτει τὴν κεφαλὴν του. Ἀθωωθείς μετ' οὐ πολὺ ἀπὸ τῆς ἀδίκου κατηγορίας, ὁ Φρ. Μοροζίνης προσεκλήθη εἰς τὴν διοίκησιν, κατὰ τὸν ἐγεγερμένον πόλεμον.

Διήλθομεν τέως ἐπιτροχάδην τ' ἀφορῶντα τὸν μίχον τοῦτον ἄνδρα, σκοποῦντες ἵνα περιγράψωμεν μετὰ μικρᾶς λεπτομερείας τὴν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐκστράτειάν του.

Ἐν ἔτει 1684 ὁ Μοροζίνης ἐξεστράτευσεν κατὰ τῆς Λευκάδος, τῆς ὁποίας ὁ Ὁθωμανὸς διοικητὴς παρῆεν ἄσυχρον ἀσφαλὲς εἰς τοὺς λυμαινομένους τὸν Ἰόνιον καὶ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον πειρατὰς. Ὁ Ἐνετὸς ἀρχιστράτηγος προσεκάλεσεν εἰς παράδοσιν τὸν διοικητὴν τῆς Λευκάδος Βεκίρ-ἀγᾶν διὰ τῆς ἐξῆς ἐπιστολῆς. «Τὸ ἄσυχρον περ παρῶρετε εἰς τοὺς πειρατὰς καὶ αἱ διερεργούμεναι ληστεῖαι, διήγειραν τὴν ἀγαράκησιν τῆς ἐνδόξου καὶ ἀπότητου ἡμῶν δημοκρατίας, καὶ ὁ πρῶτος κεραυνὸς τῆς ὀργῆς τῆς θέλει πέσει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου.» Ὁ Θηριώδης Μουσουλμάνος ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς. «Διὰ τὰ πλοῖα πράττομεν ὅ,τι μᾶς φανῇ ἀναγκαῖον, ὡς καὶ σεῖς ὅ,τι σᾶς φανῇ καλόν· καθόσον ὅμως ἀφορᾷ τὰς ἀπειλάς σου, ὅτι θὰ με διώξῃς ἀπὸ τὴν πατρίδα μου, διαφέρει τὸ ζήτημα.» Ὁ Μοροζίνης ἐπολιόρησε στενῶς τὴν Λευκάδα, καὶ τὴν ἕκτην ἡμέραν ἡ Ὁθωμανικὴ φρουρὰ συγκατεμένη ἐξ ἑπτακοσίων ἀνδρῶν ὑπεχώρησε· πλῆθος χριστιανῶν δούλων, εὐρεθέντων ἐκεῖ, ἠλευθερώθησαν. Μετὰ τοῦτο ὁ Μοροζίνης ἐκυρίευσεν τὴν Πρέβεζαν. Στείλας δὲ ἀποστόλους, εἰς τὴν Στερεάν καὶ τὴν Πελοπόννησον προσεκάλει τοὺς Ἕλληνας εἰς ἐπανάστασιν, ὑποσχόμενος σύντονον βοήθειαν. Ἄν καὶ ἡ δυναστεία τῶν Ἐνετῶν εἶχεν ἐγκαταλείψει ἐν Ἑλλάδι ἀπαισίους ἀναμνήσεις, ἀπέναντι ὅμως τυραννικοῦ παρόντος ἐλησμονήθη τυραννικώτερον παρελθόν. Ὅλη ἡ Ἑλλὰς ἐνεθουσιάσθη εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Ἐνετοῦ, μεθ' οὗ οἱ ἐπίσκοποι διετήρουν ἀλληλογραφίαν περὶ τῆς διοργανιζομένης ἐ-

παναστάσεως, καὶ οἱ χωρικοὶ καὶ οἱ ποιμένες ἐκρέμων ἐπὶ τοῦ στήθους τὰ ἐνετικά χρώματα, καὶ πάντες πλήρεις ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐλπίδος ἐκαπαδόκουν τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου. Ἐνῶ δὲ ὁ Ἐνετικὸς στόλος ἦτο ἡγκυροβολημένος εἰς τὴν νῆσον Σαπιάντζαν (Οἰνούσαν), ἀπεσταλμένοι τῶν Μανιατῶν τῷ ἀγγέλων, ὅτι ἡ ἐμφάνις τοῦ Ἐνετικοῦ στόλου εἰς τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου, ἤθελεν ἐπιφέρει τὸν ἐντελὴ ἀφανισμόν των, διότι ὁ Ἰσμαὴλ πασᾶς λαβὼν γινῶσιν τῶν τεκταινομένων ἐξώρμητε κατ' αὐτῶν ἐπὶ κεφαλῇ δέκα χιλιάδων γιαντισάρων, καὶ ἀπὸ ἐπυρπόλησε τὰ χωρία, καὶ ἔλαβεν ὡς ὀκτὼ γυναικας καὶ τὰ πικρία αὐτῶν, ἦτο ἔτοιμος νὰ παραδώσῃ, εἰς τὸ ἐλάχιστον ἐπαναστατικὸν κίνημα, τὰ πάντα εἰς τὸ πῦρ καὶ τὸν αἵδηρον.

Ὁ Μοροζίνης ἀπεφάσισεν ἵνα προσβάλλῃ τὴν Κορώνην· 8,000 Ἐνετοὶ ἐξῆλθον διὰ τὴν ἀπὸ ξηρᾶς πολιορκίαν· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ὁ ἀρχιστράτηγος πληροφορηθεὶς, ὅτι ὁ Χαλῆλ πασᾶς τῆς Ναυπάκτου καὶ ὁ Μουσταφᾶ πασᾶς τοῦ Μορέως ἐπὶ κεφαλῇ μεγάλων δυνάμεων ἤρχοντο κατ' αὐτοῦ, ἐξελθὼν ἐπιπίπτει νύκτωρ κατὰ τῶν πολέμων, καὶ τοὺς τρέπει εἰς φυγὴν λαβὼν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων λαφύρων, μίαν σημαίαν καὶ δύο ἱπποῦράς (12 Αὐγούστου 1685.) Ἡ σημαία ἐστάλη εἰς τὴν γερουσίαν, ἥτις τὴν ἀνῆρτησεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Φλωρεντινῶν ἐνώπιον τῆς εἰκόνης τοῦ δυτικοῦ ἁγίου Γαστάνου ὑπὸ τὴν πατρωνίαν τοῦ ὁποίου ἐπελήφθη ἡ ἐκστρατεία.

Μετὰ τριακονθήμερον πολιορκίαν ἡ φρουρὰ τῆς Κορώνης ἀνεπέτασε τὴν λευκὴν σημαίαν· ἐνῶ δ' ἐπραγματεύοντο περὶ τῶν ὅρων τῆς συνθήκης πυροβόλον ῥιφθὲν ἐκ τοῦ φρουρίου ἐφόνηυσεν ἕνα Ἐνετόν· τότε οἱ στρατιῶται τῆς δημοκρατίας πλήρεις ὀργῆς ἀναβαίνουν τὸ τεῖχος, καὶ προχωρήσαντες εἰς τὴν πόλιν κατέσφαξαν ὅλους τοὺς Τούρκους.

Διαρκούσης τῆς πολιορκίας τῆς Κορώνης οἱ Μανιάται ἐπρεσβεύσαντο πρὸς τὸν Μοροζίνη παρκαλοῦντες ἵν' ἀφού λάβῃ ὡς ὀκτὼ τοὺς προὔχοντας καὶ κληρικοὺς τοῦ τόπου των, βοηθήσῃ πρὸς κατάκτησιν τῶν φρουρίων Ζαρνάτας, Καλαμάτας, Πασσάδας καὶ λοιπῶν, τὰ ὁποῖα κατέχων ὁ μέγας βιζύρης ἐμπόδιζε πᾶσαν πρὸς ἀνεξαρτησίαν ὁρμὴν των. Ὁ Μοροζίνης ἀπεβίβασεν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Κίτρου ἐν ἀπόσπασμα συγκατεμένη ἐκμισθωτῶν Σαξόνων, καὶ παρευθὺς τὸ φρούριον Ζαρνάτας παρεδόθη. Ὁ καπιτάν-πασᾶς ἐξώπλιζεν

εἰς Ναύπλιον δέκα ἐπτά γαλέρας ἵν' ἀντιπαρ-
ταχθῇ κατὰ τῶν Ἐνετῶν ὁ στρατηγὸς Δεφενδὲλ
ἐβιάσθη κατ' αὐτοῦ βοηθούμενος ὑπὸ 1500 Μα-
νιατῶν καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν Σαζόνων καὶ Βρουνο-
βικίων. Παράδοξον! ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ Ἁ-
γίου Μάρκου ἐμάχοντο διάφοροι Γερμανικοὶ λαοὶ
πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Ὀθωμανὸς
ναύαρχος προσβληθεὶς ὑπεχώρησεν· αἱ Καλάμαι
καὶ τ' ἄλλα φρούρια ἥνοιζαν τὰς πύλας εἰς τοὺς
Ἐνετοὺς.

Ὁ Λωρέντιος Βενιέρης ἀπέμεινεν ὡς διοικητὴς
τῆς Μάνης, ἐνῶ ὁ Μοροζίνης ἐπεβιάσθη εἰς τὸν
στόλον ἀναζητῶν νέας νίκας. Διερχόμενος πρὸ τῆς
Κερκύρας ἀπέβη αἰφνιδίως ἐπὶ τῶν Ἀλβανικῶν
παραιών, καὶ ἐκυρίευσεν τὸ φρούριον Γουμινίτζα
ἐγκυκλοκλιθεὶς ὑπὸ τῶν πεφοβισμένων Τούρκων·
ἀνέτρεψε τοὺς πύργους καὶ λαβὼν τὸ εὖρεθὲν πυ-
ροβολικὸν ἦλθεν εἰς Κέρκυραν.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐπιόντος φθινοπώρου ὁ Ὀ-
θωμανὸς στόλαρχος ἐπολιόρκησεν τὸ ἐν Μάνῃ
φρούριον Κέφαλα, ἀλλὰ σπουδαῖαι ἐπικουρίαι τῶν
Ἐνετῶν εἰσκομισθεῖσαι, ἐναυάγησαν τὴν τοιαύτην
ἐπιχείρησιν.

Ὁ Μοροζίνης βλέπων ὅτι ἡ Μάνη τῷ ἀνῆκε
πλέον ὀλοταλῶς, ἀνεχώρησεν εἰς Λευκάδα πρὸς ὑ-
ποδοχὴν τῶν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Γουλιέλμον
Καινιζμάρκ στελλομένων ἐπικουριῶν. Ἄμα ὁ ἐφά-
μιλλος τῷ Μοροζίνῃ Σουηδὸς στρατηγὸς ἠνώθη
αὐτῷ, γενικὸν συμβούλιον συνελήφθη ἐξ ὅλων τῶν
ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν, ἵν' ἀποφασισθῇ ἂν κατὰ
τῆς Πελοποννήσου ἢ τῆς Κρήτης ὤφειλον ἵνα
ἐκστρατεύσωσιν.

Ἐπειδὴ δὲ ὅλοι αἱ γινῶμαι ἔκλινον πρὸς τὴν
ἐν Πελοποννήσῳ ἐξακολούθησιν τοῦ πολέμου, ὁ
ἀρχιστράτηγος διηυθύνθη κατὰ τῆς Πύλου. Τὸ
παλαιὸν φρούριον ὑπερασπίζον ἀρκτικῶς τὴν εἰσο-
δὸν τοῦ λιμένος παρεδόθη εἰς τὸν κόμητα Καινιζ-
μάρκ· τὸ δὲ νέον φρούριον τῆς Πύλου φρουρούμε-
νον ὑπὸ τοῦ Μουσταφᾶ, καὶ τοῦ Ζαφέρ-πασᾶ δὲν
παρεδόθη ὡς τὸ πρῶτον, ἅμα εἶδε κυματίζουσιν
τὴν λευκὴν σημαίαν· ἔνδεκα γαλέραι νύκτωρ εἰ-
σελθοῦσαι παρετάχθησαν κάτω τοῦ φρουρίου, ἐνῶ
ὁ Σουηδὸς Καινιζμάρκ ἐνῆργει τὴν διὰ ξηρᾶς πο-
λιορκίαν· πληροφορηθεὶς δὲ ὁ τελευταῖος ὅτι ὁ
σερασκιέρης Ἰσμαήλ-πασᾶς ἐπὶ κεφαλῆς 8 ἢ 10
χιλ. ἀνδρῶν ἤρχετο μετὰ σπουδῆς κατ' αὐτοῦ,
ἐγκατέλιπε τὴν πολιορκίαν καὶ ἐξῆλθε πρὸς συ-
νάντησίν του. Ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ συνέκειτο ἐκ
Δαλματῶν καὶ ἐθελοντῶν παντὸς ἔθνους· δύο

τάγματα συνεκρότουσαν τὸ κέντρον, καὶ 4,000
Γερμανοὶ τὴν ὀπισθοφυλακὴν· ὁ σερασκιέρης μὴ
θελήσας ἵνα ριψοκινδυνεύσῃ κατ' ἐχθρῶν τόσον ἐ-
πιφόβων ὑπεχώρησεν, ὁ δὲ Καινιζμάρκ ἐπανα-
στρέψας ἐπολιόρκησεν τὴν Πύλον. Ὁ διοικητὴς Σε-
φὲρ πᾶσας παραινούνμενος ὑπὸ τῶν κατοίκων ἵνα
συνθηκολογήσῃ, προσέκαλεσε τοὺς προὔχοντας
εἰς τὸ μέγαρόν του, καὶ πυροδοτήσας τὴν ἡτοι-
μασμένην ὑπόνομον ἀπωλέσθη μετ' αὐτῶν. Μετὰ
τὴν κατάληψιν τῆς Πύλου ὁ Καινιζμάρκ διὰ ξη-
ρᾶς ἐπορεύθη κατὰ τῆς Μεθώνης. Ὁ Ὀθωμανὸς
διοικητὴς ἀγερῶχος ἀπέβριψε τὴν περὶ παραδό-
σεως τοῦ φρουρίου ἔγγραφον πρόσκλησιν· ἀλλὰ
μετὰ πολιορκίαν δεκαπέντε ἡμερῶν τὸ φρούριον,
καίτοι ὑπερασπιζόμενον ὑφ' ἑκατὸν τηλεβόλων,
παρεδόθη, καὶ τέταρτον ἤδη ἀνεπετάννυτο ἐπὶ
τῶν ἐπάλξεων του ἡ σημαία τοῦ Ἁγίου Μάρ-
κου. Μετὰ τὴν κυρίευσιν τῆς Μεθώνης, ὁ στρα-
τηγὸς Καινιζμάρκ μετὰ 9,500 πεζῶν καὶ 900
ἵππεων ἀπεβιάσθη ὑπὸ τὸ Παλαμήδιον τοῦ Νευ-
πλίου, ὅπου ὁ διοικητὴς Μουσταφᾶς μετὰ τῶν
τεσσάρων ἀδελφῶν του εἶχον ἀποφασίσει πρὸς ἀ-
πελπιστικὴν ὑπεράσπισιν. Ὁ σερασκιέρης ἔχων
ὑπὸ τὰς διαταγὰς του 4,000 ἵππεων καὶ 3,000
πεζῶν κατώρθωσεν ἵνα εἰσβιβάσῃ ἐπικουρίαν 300
γικνιστάρων· ἐπιτεθεὶς δὲ καὶ κατὰ τῶν Ἐνετῶν
ἀπεκρούσθη μετὰ μεγάλων ζημιῶν καὶ διεσώθη
φεύγων εἰς Ἄργος, ὅπερ μετ' οὐ πολὺ οἱ Ἐνετοὶ
ἐκυρίευσαν. Οἱ πολιορκούμενοι ἀντεῖχον καρτερι-
κῶτατα, βλάπτοντες καὶ δι' ἐξόδων τοὺς Ἐνε-
τοὺς εἰς τὴν μηχανοδεστέραν τούτων ἔπесαν πολ-
λοὶ Ἐνετοὶ, ἐν οἷς ὁ Βραγανδίνος, ὁ Βισκόντης,
καὶ ὁ κόμης Κάρολος Καινιζμάρκ, ἀνεψιὸς τοῦ
ὁμωνύμου στρατηγοῦ. Ὁ σερασκιέρης τῆς Αὐλῶ-
νος ἐνισχυθεὶς ὑπὸ τῶν ἀρτίως ἐκ Χίου ἐλθουσῶν
ἐπικουριῶν ἐπετέθη μετ' ἐπιτυχίας, κατὰ τοῦ
ἐνετικοῦ στρατοπέδου. Ἡ ἀταξία ἤρχισεν ἤδη νὰ
καταλαμβάνῃ τὰς τάξεις τῶν πολιορκητῶν, ὅταν
ὁ Μοροζίνης ἐπὶ κεφαλῆς ὅλων τῶν πληρωμάτων
ἀποβιβάσθης ἐνεθάρρυνε διὰ τῆς παρουσίας του
τὸν ἀποδειλιάσαντα στρατόν· τὴν ἐπαύριον δὲ τὸ
φρούριον τοῦ Νευπλίου παρεδόθη ἐπὶ τῷ ὄρει ἵνα
ἡ φρουρὰ ἀπομακρυνθῇ, οἱ δ' ἐντὸς Μαῦροι καὶ
Ἰουδαῖοι μεταβιβάσθωσιν εἰς Τένεδον. Ὁ Καινιζ-
μάρκ ἔλαβεν ὡς ἀμοιβὴν τῶν ὑπηρεσιῶν του ἀπὸ
τῆς γερούσιας χρυσοῦν σκευῶς ἀξίας 6000 δου-
κάτων, συνάμα δ' ἐθεσπίσθη ἵνα ὁ πρεσβύτερος
τῶν υἱῶν τοῦ Μοροζίνῃ φέρῃ τὸν τίτλον τοῦ ἱπ-
πότη, μεταβιβάζοντα κληρονομικῶς εἰς τὸν πρω-

τόπονον τῆς οἰκογενείας· τῆς ἐξαίρετικῆς ταύτης τιμῆς δύο μόνον τέως ὑπῆρχον παραδείγματα.

Ἡ πτώσις τῆς Μεθώνης ἐπὶ νῆγχε καὶ τὴν τῆς Ἀρκαδίας ὡς ἡ τοῦ Ναυπλίου καὶ τὴν ὑποταγὴν ἄλλων πόλεων. Περὶ τὰ τέλη Ἰουλίου 1687 ὁ Μοροζίνης ἀπεβίβασθη πρὸ τῶν Πατρῶν. Τὸ κατ' ἀρχὰς ἐνομίζετο ὅτι ἡ κατοχὴ τῶν ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ πόλεων ἤθελε ναυαγήσει, τὸ μὲν διότι ὁ στρατὸς τοῦ σερρασκέρη Ἀχμέτ-πασᾶ, διαδεχθέντος τὸν Ἰσμαὴλ πασᾶν ἀνακληθέντα εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἦτο πολυάριθμος, τὸ δὲ διότι τὰ πρὸ τῆς Ναυπάκτου φρούρια ἦσαν καλῶς ἐφωδιασμένα, καὶ αἱ ἐν αὐτοῖς φρουραὶ ἀξιόμαχοι. Ὁ Στρατηγὸς Καϊνιζμάρκ ἀνέλαβε τὸ δυσχερὲς ἐκεῖνο ἔργον· παρ' ἐλπίδα ὅμως οἱ Τούρκοι πεφοβισμένοι ἐξεκένωσαν τὰς Πάτρας καὶ τὸ Ῥίον. Τὸ Ἀντίρρριον, μετὰ μακρὰν ἀντίστασιν ἐγκαταλείφθη ὑπὸ τῆς φρουρᾶς ἥτις φεύγουσα τὸ ἀνέτρεψε δι' ὑπονόμων. Ἡ Ναύπακτος ἐγκαταλείφθη ὑπὸ τοῦ φρουροῦντος πασᾶ παρεδόθη παραχρῆμα εἰς τοὺς ἑνετούς· ἡ Κόρινθος ἤνοιξε τὰς πύλας εἰς τὸν κατακτητὴν, ἅμα εἶδε τὸν σερρασκέρην περίφοβον διαπερῶντα ἐν τάχει τὸν ἰσθμὸν. Τὸ μεταξὺ Γλαρέντζας καὶ Χλουμίτσας φρούριον, ὡς καὶ ὁ Μισορᾶς ἐσυνθηκολόγησαν.

Εἰς τὴν ἀλληλοδιάδοχον ταύτην ἐπιτυχίαν τῶν ὅπλων τῆς δημοκρατίας συνετέλεσαν τὰ μέγιστα καὶ οἱ Ἕλληνες τῆς Στερεᾶς καὶ τῆς Πελοποννήσου, κηρυχθέντες ὑπὲρ τῶν ἑνετῶν καὶ προσβαλόντες ἐν ὅπλοις τοὺς Τούρκους. Σπουδαία ἐπανάστασις ἐκ μέρους τῶν ἀρματωλῶν τῆς Ἀκαρνανίας, τῆς Δωρίδος καὶ τῆς Φωκίδος ἐξεβράχθη, τῆς ὁποίας ἀγνοοῦνται αἱ λεπτομέρειαι. Ὁ ὄθωμνος φρούραρχος τῆς Ναυπάκτου αἰσχυρῶς ἐγκαταλιπὼν τὴν ἔδραν του, διῆλθε τὴν Φωκίδα παραδιδούς τὰ πάντα εἰς τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον, ὥστε ἀντεκδικούμενος διὰ τὴν ἐκδηλωθεῖσαν τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας συμπάθειαν. (1)

Ἄμα ἐν Βενετίᾳ ἐγένοντο γνωστὰ αἱ τοσαῦται τοῦ Μοροζίνου νίκαι, πάντες ἐπλήσθησαν μεγάλης χαρᾶς. Ἡ γερουσία εὐγνωμονοῦσα τῷ ἀρχιστρατήγῳ τῷ ἀπέδωκεν ἐξαίρετικὰς τιμὰς, τοποθετήσασα ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ μεγάλου συμβουλίου τὴν ἐκ χαλκοῦ προτομὴν του μετὰ τῆς ἐξῆς ἐπιγραφῆς.

« Φραγκίσκω Μοροζίνῃ τῷ Πελοποννησιακῷ ἡ Γερουσία. »

(1) Ἡ ἐποχὴ αὕτη καλεῖται ἔτι ἐν Ἀκαρνανίᾳ καὶ Δωρίδι τῆς Ἀλ α μ π ἄ ν τ α ς.

Ὁ μισθὸς τοῦ Καϊνιζμάρκ κηζήθη εἰς 24,000 δουκάτων· καὶ εἰς τοὺς στρατιώτας ἐδώρηθη ὑπὲρ πλεόν μηνιαῖος μισθοῦ.

Ὅλη ἡ Πελοπόννησος καὶ τὰ παράλια τῆς Στερεᾶς κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν ἑνετῶν· μόνον τὸ φρούριον τῆς Μονεμβασίας κατεῖχετο ὑπὸ Τούρκων· ὁ Μοροζίνης ἐπολιόρκησεν αὐτὸ, ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ ῥιφθεῖται βόμβαι ἐλίγην ζημίαν ἐπροξένουν, ἐγκατέλιπε διὰ τὸ ἀδύνατον τῆς ἐκπορθήσεως.

Ἐν τούτοις ὁ στρατὸς τοῦ Πελοποννησιακοῦ συγκείμενος κατὰ μέρος ἐξ ἀνδρῶν τῆς Ἄρκτου, ἐμκυστίζετο ὑπὸ ἐπιδημικῶν τυφοειδῶν πυρετῶν. Ὁ Μοροζίνης βλέπων ὅτι ἡ ἀπραξία ἦτο τὸ μόνον αἷτιον τῆς ἐπιδημίας ἐκείνης, συνέλαβε τὴν ἰδέαν ἵνα σκάψῃ διώρυγαν ἐν τῷ ἰσθμῷ τῆς Κορίνθου, καὶ ἀποσπᾷ τὴν Πελοπόννησον ἀπὸ τῆς Στερεᾶς. Συνεκρότησε δὲ συμβούλιον πρὸς ἀπόφασιν περὶ τῶν μελλουσῶν ἐνεργειῶν. Πολλοὶ ἀξιωματικοὶ ἐπρότειναν τὴν κατὰ τῶν Ἀθηνῶν ἐκστράτειαν· ὁ Μοροζίνης διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων προσεπάθησε νὰ ματαιώσῃ τὸ πρόταθὲν σχέδιον, διὰ τὸ κατὰ πολλοὺς λόγους ἀσύμφορον, γνωματεύσας ἴν' ἀφοῦ ἐγκαταλίπωσιν ἐν Κορίνθῳ ἰσχυρὰν φρουράν, διαχειμᾶσωσιν εἰς Τρίπολιν τῆς Πελοποννήσου, διοργανίζοντες τὴν Πελοπόννησον καὶ ὑπερασπίζοντες αὐτὴν κατὰ πάσης προσβολῆς. Ἡ συνετὴ πρότασις τοῦ Πελοποννησιακοῦ ἀπεβρίβη, καὶ ἡ πλειονοψηφία ἀπεφάσισεν ἵνα ὁ στρατὸς διαιρεθῇ εἰς τρεῖς μοίρας, αἵτινες ἤθελον διαχειμᾶσαι εἰς Κόρινθον, Τρίπολιν, καὶ Ναύπλιον· πρὸ δὲ τῆς διαιρέσεως ταύτης ἀπεφασίσθη ἡ πολιολογία τῶν Ἀθηνῶν.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχὲς φυλλάδιον.)

Κ. ΣΑΘΑΣ.

ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΤΟΥ Κ. J. J. AMPÈRE

Εἰς τὴν ΜΙΚΡΑΝ ΑΣΙΑΝ.

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Κ. Sainte-Beuve.

(Συνέχεια ἀπὸ φυλλ. 52).

ΜΕΤΑ διήμερον εἰς Ἐφeson διαμονὴν ἀνεχωρήσαμεν διὰ τὴν Μιγνησίαν ἐπὶ τοῦ Μαϊάνδρου. Ἐφωδιάσθημεν ὅμως δι' ἑνὸς συμπληρωτικοῦ ὁδηγοῦ, ὅστις κατὰ δυστυχίαν δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων τῶν μερῶν, καὶ ἐκ τῆς Ἐφέσου εἰμῃθα πλητιέστερα εἰς